

bi bil zoper vpeljavo porot glasoval, ampak vsi so jo prav goreče priporočevali. Nočem tega opomniti, ker vsakteri naj po svojem prepričanju glasuje, pač pa je to si zapomniti, da to glasovanje bode zelo tehtno za našo deželo. (Živa pohvala).

Ozir po svetu.

Kratek ogled nekdanje Poljske, njene zadnje osode in pa osode njenega zadnjega kralja Stanislava.

(Dalje.)

Razbojniki so jo potegnili iz mesta; videči pa, da kralj oslavljen po zgubi krvi, ki mu je tekla iz ran, ne bo mogel dolgo živeti, ako bi ga še tje vlekli, so ga djali na konja in ga podvzali naprej kolikor jim je bilo mogoče. Pridši do jarka (rova), ki obdaja Varšavo, so ga silili skočiti čez-nj. Skušaje pa to storiti, je bil tako nesrečen, da mu je dvakrat konj padel in si nogo zlomil. Čeravno je bil zdaj kralj že brez moči in v omedlevcih po tako velikem trpljenju, so ga vendar prisilili zajezditi družega in ga z ostrogo suniti čez.

Brž ko so zarotniki pregazili rov, so vrgli kralja na tla in ga tu nekaj časa držali. Zdaj mu je neki Lukvaski strgal trak črnega orla in demantni križec z vrata. Lukvaski je tako gotovo vedil, da mu ne bo ušel jetnik, da, celó popustivši svoje opravilo okoli njega, je letel z naropanimi rečmi k Pulaskemu, da mu jih pokaže in mu spriča s tem, da je bil srečen v svojem početju. Njegov izgled je posnemalo več družih roparjev, ki so pustili tam le sedem družih tovaršev s Kosinskim, vodnikom svojim, za spremljanje nesrečnega Stanislava.

Noč je pa med tem postala tako temna, da jim se pot ni več zdela varna. Njih konji, spodtikaje se pri vsaki stopnji čez drevesne panje in čez globine, so jim tako množili strah, da so celó silili kralja ž njimi peš iti. Spolnovaje z vso potrpežljivostjo njih povelje je zaznamoval s kryjo svojo pot, zlasti ker je bil zgubil šolne že ob borbi in brambi v kočii, kjer so ga bili vjeli zarotniki. Nadaljevali so potem pot, potezaje se sèm ter tje okoli varšavske ograje po tami, ki jim ni dopuščala vediti, kje da hodijo ž njim. Možje, ki so ga varovali, so se bili pa nazadnje nekoliko prestrašili, in ravno to je vjetniku služilo v pomoček, da jim je včasih ušel, tako, da so Kosinskiga prosili, naj jim dovoli, pripraviti ga vsaj enkrat ob življenje. Al Kosinski tega ne dovoli.

Kar se pa tiče Sobieskiga, se je bil po ovezi svoje noge toliko okreval, da je mogel vstati od tal, kjer je ležal. Popraševaje po tej in uni reči svoje ljudi, ki so stali okoli kočije, je zapazil, da jih je vse zgrabil neki strah. Niso vedili, kaj da bi počeli. Sobieski si je prizadeval, kolikor mu je le bilo mogoče, razgnati tisti njih strah. Neizmerno skrben skušati kakošen si bodi pomoček za rešenje kralja, je dal svojim ljudem ostro povelje, naj brzo posedejo na konje in sledijo po zarotnikih. Opominjal jih je ob enem, da ne smejo marati v svojem teku ne za temno noč, ne za kakošno si bodi nevarnost. To povelje je bilo sicer za hip dopolnjeno; konjiki so se pa v kratkem vrnili vsi brezupni. Našli so namreč le kraljevo suknjo v rovu, tako raztrgano na več krajih in tako krvavo, da se ni moglo drugače misliti, kakor da so tamkaj ubili kralja, in ga po tem kam drugam vlekli. Med tem ga je pa sedmero zarotnikov gnalo naprej do tamošnje bližnje dobrave. Pridši k neki stražnici so se bili zelo prestrašili, zagledavši ne deleč pred seboj stražo (patrolo). Štirje so nag-

loma izginili in pustili na mestu le tri svojih pajdašev s Kosinskim vred, kateri, vès razkačen, je silil vjetnika, naj hitreje hodi in pa trdo molči. Pri vsi ti sprevidnosti so bili vendar poklicani od neke druge straže skoro četrte ure po tem. Dva moža sta pobegnila, pustivši tam samega Kosinskega, polnega nemira in težave. Kralj, ki ni mogel več naprej od muke in truda, prosi Kosinskiga, naj mu dovoli, da se spočije vsaj le za en hip. Al Kosinski mu to naravnost odreče in držaje mu proti srcu meč, ga naganja trdovratno naprej. Kralj omolkne in pohlevno uboga.

Ko gresta svojo pot, zapazi kralj Stanislav, da je njegov voditelj nekoliko pozabil gledati na-nj, in da je nazadnje bil celó utopljen v resnih mislih. To ga nekoliko razvedri. Kosinskivo zamišljenje mu daje upa, da bi se utegnila stvar vendar na bolje obrniti. Zato se je predrznil mu pregovoriti te-le besede: „Vidim, da skoraj ne veste, kako da bi z menoj ravnali. Menda ste si svesti, da početje vaše je polno nevarnosti za vas, naj se stvar obrne kakor si li hoče. Pulaski bi se ravno tako rad znebil vas kakor mene. Ognite se tedaj te nevarnosti, in ne bojte se ničesa od moje strani. Pustite me vsaj v samostan Biklany, ki ni deleč od tukaj, po tem pa skrbite sami, da se zavarovate kjerkoli si bodi.“ Kosinski, vès brezumen v stanji, v katero se je zdaj čutil zapletenega, mu da ta odgovor: „Jaz sem prisegel; zatoraj raje žrtujem svoje življenje, kakor pa svojo čast.“ Kralj ni imel takrat več ne moči ne poguma, mu na to kaj odgovoriti. Šla sta tedaj naprej memo ondašnje dobrave. Kmali prideta do tistega kraja, ki mu se pravi Marimont. Kralj Stanislav, nezmožen gibati se več naprej, naslonivši se tukaj na neko drevo, ponižno prosi Kosinskiga, naj mu dovoli vsaj en hip počitka, da se nekoliko spočije, in dobi potrebne moči za daljno pot. Kosinski se udá. To pa dá kralju srce, da Kosinskiga nagovarja, da njegova prisega, ki jo je storil, je le grda in grozovita, in da ne more vezati poštenega človeka. (Kon. prih.)

Jugoslavenko blago.

* V „Narodnih Novinah“ oznanja g. Aleksander Nikolić iz Temešvara, da je napeve štirih moških glasov naredil 100 pesmam, ki so ali narodne, ali pa take, da so se priljubile narodu. Te pesmi izidejo v 8 zvezkih na veliki osmini. V prvi knjigi bodo te pesmi: „Nevjerom me zva“, „O ljubavi“, „Ti plaviš zoro“, „Divno jest čuti“, „Rujna zora ljepo svita“, „Čuj Dušane“, „Što se sije u prozorje“, „Gdi ptičice“, „Šta ljubo, ti zar ostavljaš me? in: „Več iz gustog luga.“ Prva knjiga izide 1. dan maja meseca, in stala (koštala) bode 2 gold. a. vr. Za vsak zvezek se naprej plača. Drugi zvezki bodo po 70 kr. na prodaj. Naročevanje bode trajalo, dokler ne izide vseh 10 zvezkov, izmed katerih bode vsake 4 tedne eden na svitlem. Cena v trgovini bode zelo povikšana. Naročila naj se pošiljajo v Temešvar (Festung Nr. 77.)

* ПУТНИК, месечни часопис за забаву и науку. „Putnik“ (potnik) donáša zgodovinske in iz narodnega življenja povzete novele in pripovedke; črte zgodovinske, zemljopisne, narodopisne, potovanske in životopisne; gleda na običaj in življenje našega ljudstva in sploh slovanskega naroda, spremlja s kritičnim očesom vse jugoslavenke pojave na društvenem, javnem in književnem svetu in se trudi pripomoči k obči slogi, brez ktere napredka ni. Redovno izhaja od prvega maja, prvega dne vsacega mesca, ter obsega vsakokrat 3—4 pôle v osmini z litografirano sliko iz naše povestnice in pesmami za glasovir in pevanje. Putnik velja s poštarino za celo leto 5 gold., na pol leta 2 gold.

50 kr., od maja do konca leta 3 gold. 30 kr., za tri mesce 1 gold. 30 kr., pojedini list 50 kr. Naročnino prejema knjigar Ignaci Fuks, ali pa vrednik sam gosp. Emil Čakra v Novem Sadu.

Dopisi.

Iz Topčidera v Srbii 15. aprila.*) Pri nas na Srbskem se bo tisočletnica v spomin sv. Cirilu in Metodu slavila 11. maja. Društvo srbske slovesnosti (literature) je bilo namenilo svoje članove iz vseh držav v Beligrad na ta veliki praznik povabiti in tako tisočletnico apostoloma, ki sta slovanskemu narodu izveličavno luč kristjanstva prižgala, z največjo krasoto slaviti. Ker pa nad milo Srbijo še zmiraj črni oblaki stojijo, je slavno društvo odstopilo od tega namena, samo zato, da ne bi zbog svetih reči po svetu krivičen hrup in krik postal. Dobro došel pa bo vsak, ki ga je volja se udeležiti zgodovinske svečanosti, naj pride odkodarkoli, če tudi ne povabljen, v Beligrad 11. maja. — Zdaj pa naj še nekoliko običajev srbskega naroda poslednjemu svojemu popisu dodam. Povedal sem zadnjikrat v „Novicah“, da je Srbin hvaležen človek. Ta je gotova; ako storiš Srbu dobro, te hvali brez konca in kraja rekoč: „Da te Bog živi, da Bog poživi tvoja deca, tvojo gospojo, da ti Bog poživi tvojo majko in tvojega otca, da te Bog naplati, Bog ti daj srečo in tvojim decoma (otrokom)“ itd. — Rekel sem, da Srbin svoj slavni dan, to je, dan svojega hišnega patrona z največjo dostojnostjo slavi, in da za povabilo svojim prijateljem v znamenje velikega češčenja kako lepo jabelko, pomarančo ali kako limono pošlje. Pridejo pa na ta dan k njemu tudi nepovabljeni znani in neznani ljudje; tem več jih pride, tem bolj mu je v čast in slavo, večje je njegovo veselje. Če pa kdo znancov k njemu ne pride, ga to močno žali, da pravi: „a, ni ga bilo k meni! morda misli, da mu pošljem limono“? (to je, da ga bom prosil in častil). Sploh je to, ako mu na povabilo ne prideš, da se hujuje ter pravi: „Ni ga k meni; čaka in misli, da mu pošljem limono.“ — Rekel sem tudi, da je Srb pobožen, svoji veri zvest človek, in da se pri vsaki priložnosti prekriža. In res, ako daš Srbinu čašo (kozarec) vina ali rakije, kos kruha ali kar si bodi, se bo Srbin vselej Boga in tebe za prejeti dar hvaleč pobožno prekrižal, rekoč: „Hvala Bogu, hvala ti gospodine“, in z besedo „spasi Bog!“ povzije prejeti dar. Po zavžitku mu moraš: „na zdravje“ reči, drugač ga razžališ, in on si od tebe misli, da si sirov človek, ako mu ne rečeš, kadar on čašo zvrne: „na zdravje!“ On se ti pa za vošilo „na zdravje“ zopet lepo zahvaljuje in ti govori: „Hvala ti gospodine, da te Bog usliši! — Rekel sem, da Srb ima lepo navado po pozdravu izpraševati: „kako si, kako ti deca, gospoja“ itd. K temu moram še pridjati, da je Srbin izobražen človek, in da ti bo, ako ga pozdraviš in izprašuješ, kako ti deca“ itd. vselej hvaležno odgovoril in rekel: „blгодарim za pitanje (vprašanje), hvala Bogu vsi smo zdravi“, in te bo brž poprašal: „pa kako ti, kako so ti deca“ itd., in odgovori mu: „blгодарim za pitanje“; drugač si misli, da si neomikan Svaba. — Rekel sem dalje, da so Srbinu besede: „izvolite“ in „brate“ vedno v ustih; pridati moram, da Srbin tudi ženski ne govori drugač, kakor: „izvolite brate.“ Srb ženski pravi „brate“, bodi si gosposka ali kmetiška žena, „izvolite gospoje“ se k večjemu v Belemgradu sliši. Sploh je Srb priljuden človek, da mu ga para ni; za vsako dobroto se ti ponižno odkrije, ti roko poljubi, in se ti lepo zahvaljuje. Slovenski naši

kmetje si le v roke segajo; nasproti se Srbi (tudi kmetje) sploh roke podajajo, pa tudi v obraz poljubujejo in izprašavajo: „kako si, kako ti deca“ itd. — Rekel sem, da se Srbi o Božiču in o veliki noči rokujejo, poljubujejo in lepo pozdravljajo: „Kristus se je rodil, Kristus je ustal (uskres)“. Dodati moram, da je odgovor: „istina Kristus se je rodil; istina Kristus je ustal.“ Tudi Srbi imajo o veliki noči pirhe, kakor pri nas, dá! še veliko bolj; tukaj tudi gospôda gospôdo s pirhi počastuje; precej za besedo „Kristus uskres“ si podajajo pirhe, brez katerih Srb ali Srbkinja o veliki noči iz hiše ne gré; se ve, da jih na poti skoraj tolikokrat premeni, kolikor ljudi sreča, da za svoje pa druge dobí itd. Res se čudim, da Srb, ki se od svojih junaških očetov ni družega učil kakor vražjega Turčina zalezovati in napadati, puško pucati (streljati), hanžar brusiti in turške glave sekati, je vendar vrlo priljuden, zraven pa poln národne ponositosti.

Iz Celja. † — Akoravno so naše „besede“ memo drugih nekako redke, je pa vendar vsaka, tako tudi zadnja v nedeljo 26. aprila zopet bila kaj vesela. Hvala najpoprej pevcom, ki so pri vseh pesmah, kolikor je program jih imenoval, prav dobro, da izvrstno se obnašali, posebna hvala pa g. G. Tribniku, ki je A. Jaellove „Noeturné“ in svoje lastne „Variacije“, in pa teharskemu učitelju g. A. Salmhoferju, ki sta, uni na glasoviru, ta pa na goslih „Variacije, štajarske narodne pesmi za gosle spremljevalne na glasoviru“ igrala tako milo, zbudljivo in izvrstno, da sta vse radosti strmeče poslušavce očarala, ki niso dali poprej miru, da sta jih morala ponoviti. Res, skazal se je gosp. Salmhofer ta večer mojstra na goslih, da mu blizo okrog ni para. — Izmed obilo deležnikov besede ne smem posebno dveh č. gostov prezreti, ki sta oni večer besedo našo počastila, in ta dva sta č. gosp. Ribič, okrajni predstojnik vranski in naš novi celjski predstojnik č. gosp. J. Lichtenegger, kateri je s svojo ljubeznjivo priljudnostjo se vsem, ki ga še niso poznali, prikupil in med družimi presrečno napil zdravico naši čitavnici, Njih eksc. preč. grofu Strassoldo-tu, deželnemu namestniku štajarskemu, kteremu je sosebno hvalo dolžan, da je med svoje rojake v domačijo prišel, in pa kmečkemu stanu. Te zdravice vse je gosp. ravnatelj s celim veseljem društvom primerno, navdušeno in z gromovitimi slava- in živio-klici odzdravil. — Složnost in vzajemna ljubezen ste nam še vselej, tako tudi pri zadnji besedi, rodile nepopisljivega veselja, ter storile vsako „besedo“ nam nepozabljivo. Bog daj še v zanaprej tako!

Zahvala. Sprejmite ljube „Novice“ od celjskih gimnazijskih učencov presrečno „zahvalo“ in naznanite jo v njih imenu častitima rodoljuboma gospod prof. J. Macunu v Zagrebu in gosp. prof. A. Janežiču v Celovcu, unemu za lepe slovanske knjige, temu za „Cvetje“, ki sta jih naši slovenski šolski mladini poslala. Hvala Vama in slava!

Iz Celovca 1. maja. V. — „Stimmen aus Innerösterreich“ ne izhajajo več. Gosp. Einspieler je v svojih poslednjih listih oklical, da v sedanjih časnikarstvu zelo težavnih časih Leonova tiskarnica ni mogla najti ne vrednika ne založnika. In tako je nehal časnik, ki je v kratkem času si mnogo naročnikov in bravcov pridobil, čeravno so gospodu Einspielerju od več strani dohajale prošnje, naj še izdaja svoj list; al gosp. Einspieler noče ter pravi, da se bo odslej več pečal s slovenščino.

Iz Kočevja 30. apr. — u — Danes je bila volitev deželnega poslanca: radostno naznanjam, da izpolnilo se je priporočilo „Novic“ in „Naprej-a“, ker z nenavadno veliko večino glasov izvoljen je bil gosp. Luka Svetec. Prišlo je volivcov 65, med kterimi jih je 51 volilo našega občespoštovanega g. Luka Svetca; ostalih

*) Napovedana Valvazorjeva „Ehre des Herzogthums Krain“ je že prodana. Vred.